

міжпредметності та індивідуального підходу. Для розвитку природо-пізнавальних інтересів учнів потрібно використати деякі методичні прийоми: різноманітні за тематикою спостереження, конкретні наукові дослідження, комплексні на між предметній основі екскурсії, дискусійне обговорення окремих тем, оформлення їх у вигляді кіно-, фотоматеріалів, рефератів, кращих наукових робіт, які будуть представлені на відповідних наукових конференціях.

Література

1. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г.Ващенко. – Полтава, 1994. – 255 с.
2. Грицина Т. Екологічна освіта молодших школярів під час вивчення рідної мови / Т.Грицина // Початкова школа. – 2007. – №6. – С.36-38.
3. Кмець А.М. Екологічна свідомість майбутніх учителів: проблеми, зміст, типологія / А.М.Кмець // Вища освіта України. – 2001. – №2. – С.96-99.
4. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину : Вибрані твори / В.О.Сухомлинський. – У 5 т. – Т. 2. – К. : Радянська школа, 1977.

УДК 373.312.122.036:303.447.3

Левко Ганна Василівна, магістр спеціальності
«Початкова освіта», Мукачівський державний університет
Науковий керівник - канд. пед. наук, доцент Кобаль В.І.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ОБДАРОВАНОСТІ (ТВОРЧОСТІ) ТА КРЕАТИВНОСТІ МИСЛЕННЯ УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ НА КОНСТАТУВАЛЬНОМУ ЕТАПІ ЕКСПЕРИМЕНТУ

У державних документах України з питань освіти вказується на сприяння з боку держави активному виявленню і розвитку талантів. Крім цього, науковцями розроблені психолого-педагогічна та методична база, яка дозволяє не тільки з'ясувати напрями обдарувань, але й передбачити рівень, якого може досягти учень при створенні відповідних умов [1, с. 93].

Визначень поняття «обдарованість» багато. Але ми притримуємось наступного: обдарованість – це системна якість психіки, що розвивається впродовж життя й визначає можливість досягнення людиною більш високих (надзвичайних, не абияких) результатів в одному або кількох видах діяльності порівняно з іншими людьми [2, с. 4].

Обдарована дитина – це дитина, що виокремлюється яскравим, очевидним, іноді видатним досягненням (або має внутрішні передумови для таких досягнень) у тому чи іншому виді діяльності. На сьогодні психологами визнано, що рівень, якісна своєрідність і характер розвитку обдарованої дитини – це завжди результат складної взаємодії спадковості (природних задатків) і соціального середовища, опосередкованого діяльністю дитини (ігровою, навчальною, трудовою). Водночас не можна ігнорувати й роль психологічних механізмів саморозвитку особистості, що складають основу формування й реалізації індивідуального обдарування.

З огляду на вище зазначене, В. О. Моляко виокремлює такі складові обдарованості дитини:

- задатки, схильності, що проявляються в підвищеній чутливості, певній вибірковості, уподобаннях, а також у динамічності психічних процесів;
- інтереси, їхня спрямованість, частота і систематичність їх прояву, домінування пізнавальних процесів;
- допитливість, прагнення створити нове, схильність до розв'язання й пошуку проблем;
- швидкість у засвоєнні нової інформації, утворенні асоціативних масивів;
- схильність до постійних порівнянь, зіставлень, формування еталонів для наступного відбору;

- прояв загального інтелекту – схоплювання, розуміння, швидкість оцінювання й вибору шляху розв'язання, адекватність дій;
- емоційна забарвленість окремих процесів, емоційне ставлення, вплив почуттів на суб'єктивне оцінювання, вибір, уподобання тощо;
- наполегливість, цілеспрямованість, рішучість, працьовитість, систематичність у роботі, сміливе прийняття рішень;
- креативність – уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати; схильність до зміни варіантів, економічність у рішеннях, раціональне використання засобів, часу тощо;
- інтуїція – схильність до над швидкого оцінювання, рішень, прогнозів;
- порівняно більш швидке набуття вмінь, навичок, оволодіння прийомми, технікою праці, ремісничою майстерністю;
- здатності до створення особистісних стратегій і тактик під час розв'язання загальних і нових спеціальних проблем, завдань, пошук і розв'язання складних, нестандартних, екстремальних ситуацій тощо [3, с. 2].

Важливою складовою успіху є реальне сприймання обдарованості дитини зі всіма позитивними та негативними сторонами її характеру та психіки. Накладання неадекватного стереотипного образу на таку дитину дорослими формує незбалансованість між бажаним та реальним. А це не сприяє розвитку її здібностей, а часто гальмує і обмежує її сферу діяльності [1, с. 94].

Метою нашого дослідження було визначити рівень обдарованості (творчість) та креативності мислення (уява, фантазія, пам'ять) учнів 3-4 класів.

Для досягнення мети нами були сформульовані наступні завдання:

- 1) виявити рівень творчих здібностей, креативності мислення учнів 3-4 класів;
- 2) дослідити особливості творчих здібностей молодших школярів та характер їхнього взаємозв'язку з поведінковими характеристиками й їх самооцінкою;
- 3) визначити вплив творчих здібностей учня на успішність у навчанні;
- 4) розробити методичні рекомендації щодо застосування методів та прийомів технології розвитку критичного мислення та перевірити їх ефективність щодо розвитку творчості молодших школярів.

З метою реалізації завдань нами були використанні такі засоби:

- «Короткий тест творчого мислення» (фігурна форма) за методикою П. Торренса;
- методики "Вербальна фантазія", "Який Я?" та шкала для рейтингу поведінкових характеристик обдарованих дітей Рензуллі;
- Анкета для батьків (за Д. Люїсом) «Чи допомагаєте ви своїй дитині стати обдарованою»;
- Опитування класоводів, вихователів ГПД, які виступають у ролі експертів;
- методика вивчення динаміки здібностей О.Л.Музики.

Отримані емпіричні дані відбивають особливості творчих здібностей молодших школярів, які полягають у тому, що діти з розвинутою креативністю мають вищий рівень оригінальності, продуктивності та гнучкості мислення, вербальної фантазії, самооцінки, мотиваційних, пізнавальних і творчих характеристик. Тому, на нашу думку, зазначені показники є важливими чинниками, що впливають на прояв і формування творчих здібностей молодших школярів. Причому в більшості досліджуваних вони сягали середнього рівня (14 учнів), а в частині дітей (2 учнів) – високого, що свідчить про їх достатню пізнавально-творчу активність, добре розвинену фантазію, здатність висувати нові, оригінальні ідеї, рішення питань, наявність достатньо розвинутого пізнавального мотиву.

Але в більшості молодших школярів виявлено недостатню розробленість мислення, в помітної частини дітей недостатньо розвинена оригінальність, вербальна фантазія, пізнавальні, творчі й мотиваційні характеристики, а в деякого з них була низька або завищена самооцінка. Усе це може заважати реалізації їхнього творчого потенціалу та вказує на

необхідність цілеспрямованого розвитку якостей мислення, творчої уяви, адекватного позитивного самосприйняття, впевненості в собі, потреби в пізнанні нового, а також стимуляції пізнавального інтересу, мотивації до різних видів творчої діяльності з метою розвитку творчих здібностей молодших школярів, виходячи з розуміння характеру виявлених нами взаємозв'язків.

На основі отриманих результатів констатувального етапу експерименту нами були підготовлені рекомендації вчителям початкових класів щодо використання на уроках комплексу методів та прийомів технології розвитку критичного мислення, зокрема, на уроках української мови та літературного читання, природознавства.

Література

1. Дяків В. Г. Обдаровані діти / В. Г. Дяків // Шкільна бібліотека. – 2006. - №7. - С. 93-98.
2. Обдаровані діти. Діагностика та супровід / Упоряд. Т. Червонна. – К. : Шк. світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. Туріщева Л. В. Особливості роботи з обдарованими дітьми / Л. В. Туріщева // Шкільному психологу усе для роботи. – 2009. - №4. – С. 2-10.

УДК:373.21.035:316.628:74

Лендел Валерія Едуардівна магістр спеціальності
«Дошкільна освіта», Мукачівський державний університет
Науковий керівник – канд. психол. наук, доцент Іванова В.В.

ОБРАЗОТВОРЧА ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПОТРЕБИ В СПІЛКУВАННІ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність формування потреби в спілкуванні у дітей дошкільного віку в процесі занять образотворчої діяльністю визначається необхідністю створення оптимальних умов для найбільш повного розкриття потенційних можливостей кожної дитини як суб'єкта спілкування та предметно-практичної діяльності.

Багато педагогів і психологів стверджують що в дошкільному віці на естетичний, моральний та інтелектуальний розвиток дитини великий вплив робить образотворча діяльність (Н.С.Боголюбов, Л.С.Виготський, Е.І.Ігнат'єв, Т.С.Комарова, В.С.Кузін, В.С.Мухіна, Н.П.Сакуліна, Н.М.Сокольнікова, Т.Я.Шпікалова і ін.).

В умовах образотворчої діяльності спілкування дітей один з одним і педагогом відрізняється від звичайного спілкування своїм змістом, яке має художню спрямованість на сприйняття мистецтва і творчу діяльність дитини (малюнок, ліплення тощо). Особливо чітко позначена спрямованість висловлюється в спільній творчості дітей, де спілкування між партнерами здійснюється з метою узгодження зусиль для досягнення загального результату.

Питаннями розвитку спілкування у дошкільному закладі займалася М. Лісіна, яка розглядає його як зміну якісно своєрідних цілісних утворень, що являють собою генетичний рівень комунікативності, які є формами спілкування. Також проблему спілкування досліджували такі науковці, як Г.М. Андрєєва, О.О. Леонтьєв, Б.Ф. Ломов, О.Е. Савельєва та інші.).

Образотворча діяльність як різновид художньої діяльності має величезний естетично-художній потенціал у стимулюванні мовленнєвої активності дошкільників. У ході образотворчої діяльності в дитини розвивається естетична здатність сприймати, відчувати, розуміти прекрасне; причому, своєрідно, відмінно від інших, індивідуально.

Для того, щоб образотворча діяльність була засобом всебічного розвитку дітей, їхніх творчих здібностей, необхідно навчити малюків способам і прийомам передачі вражень від навколишнього, озброїти їх зображувальними, технічними та композиційними вміннями в конкретному виді образотворчої діяльності. Зображувальні вміння дозволяють дітям передавати форму предметів та об'єктів, зображувати явища.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>